

XXI AMŽIUJE SNINGA JUODASIS KATIN AIS ?

AGNĖS STONYTĖ,
Kretingos rajono Salantų gimnazijos 3Ga
klasės mokinė



Lietuvos širdyje. Griekpėdienės Liudos nuotrauka

Mūsų visuomenė – tai vienas kūnas, kurį sudaro daugybė narelių. Tie nareliai – mes, žmonės. Kiekvieną narelį – žmogų – jungia tam tikras dvasinis ryšys – tikėjimas. Jeigu vienam nareliui blogai, kenčia visas kūnas. Dažniausiai žmogų apninkantis blogis yra nesugebėjimas tikėti. Dabar – XXI amžius, o daugelis iš mūsų vis dar gyvename viduramžių tamsoje. Šiomis dienomis ypač aktualus misticizmas verčia mane prisiminti Motiejų Valančių – žmogų, pratinusį liaudį netikėti burtais, kerais ir prietarais.

Pasikliausiu savo trečios akies gebėjimu. Pasakysiu tai, ko daugelis mūsų neįžvelgia – žmonija supančiota naivumo pančiuose. Puiku! Aš gyvenu XXI amžiuje. Bet vis dar, eidama gatve, jaučiuosi lyg pasakoje. Bet ne toje pasakoje, kuri baigiasi laimingai, o pasakoje, už kurios gražią pabaigą nedrįstu garantuoti. Taigi ne taip jau ir puiku... Kas iš to, jog jaučiuosi lyg snieguolė, gyvenanti linksmų septynių nykštukų apsuptyje, kai visą mano

likimą kontroliuoja ragana, klausdama visažinio veidrodžio: „Veidrodėli, veidrodėli, pasakyk, kas gražiausias žemėj šioj?“ Tik šiuo atveju mūsų veidrodžiu tampa juoda katė, kuri lyg tyčia perbėga per gatvę ir ragina mus nusispjauti tris kartus per kairįjį petį. O kodėl gi ne, juk kiekvienas norime sau laimės... Tik truputį apmaudu, jog trys ant žemės nukritę seilių lašai – apsauga nuo nelaimių! Seniau mano veide buvo galima išvysti šypsena, kurią užtemdydavo pašaipos šešėlis, kai išvysdavau žmogų, kuris, pamatęs juodą katiną, lyg pamišęs pradeda spjaudytis ar tris kartus belsti į medį. Dabar man visa tai nebekelia juoko. Toks žmonių elgesys mane liūdina. Vis nesuprantu, ko ta katė kalta, jog ji gimė juoda? Mano supratimu, žmogaus nelaimių priežastis – nemokėjimas tikėti. Bet geriau tikėti absurdu, negu niekuo. Pasidėk šaukštą ant stalo ir tikėk, jog jis atneš laimę, ir po kelių dienų laimės paukštė pasibels į



Vilniaus senamiestis. Liudos Griekpėdienės nuotrauka

tavo duris. Bet negi tokį tikėjimą aš pavadinsiu žaidimu. Kai supranti, jog tai tik žaidimas, kurį žaidei didžiąją savo gyvenimo dalį vien tam, kad neapniktų kokios nelaimės, o jų gyvenime visada būna, pamatai, kad tai buvo tik nereikalingas laiko švaistymas. Žmogaus nemokėjimas tikėti mane verčia daryti vienintelę išvadą – prieš šimtmetį vyskupo Motiejaus Valančiaus pastangos mokyti žmoniją tikybos šiandien, XXI amžiuje, nyksta... Ir tai mane ragina kabintis už paskutinio šiaudo – M. Valančiaus idėjų, t. y. padėti žmonijai atsisakyti viduramžiško tamsumo.

Jeigu manęs paklaustų, kaip apibūdinačiau Lietuvos Respublikos Seimą, atsakyčiau vienu žodžiu – „monstras“. Monstras, verčiantis žmones ieškoti ne tik burtininkų, bet ir ekstrasensų pagalbos, kurie sugebėtų išgelbėti Lietuvą. Jų sugebėjimus garsina radijas, laikraščiai ir televizija. Daugumai Lietuvos gyventojų šiandien televizorius – Dievas, o patys žmonės jam nuolankūs, traukiasi kuo arčiau žydrųjų ekranų ir išpūtę akis stebi, kaip dirba miklios burtininko, o kartais ir paprasto aferisto rankos rankas, kurią kortą jos atvers ir pasakys, kas valdys mano gimtąją žemę – Lietuvą? O kai kortos atsiverčia ir Lietuvos valdovas paaiškėja, lieka jam tik į rankas įduoti burtų lazdelę ir palinkėti geros kloties toliau siurbiant blaivų visuomenės protą. Seimūnai giriasi savo nepaprastais gebėjimais užhipnotizuoti žmones, jiems nežinant. Taip pat ir patį Seimą. Jo posėdžiuose svarstyti pristačius net įstatymo projektą, dažniausiai niekam net į galvą neateina mintis, ką nors esminio paklausti. Visi juk miega... Štai į Leiboristų partiją buvo įstojusi Lietuvos raganų viršininkė. Peršasi išvada, kad Lietuvos Seime gali ateiti jau ir ta diena, kai čia susiformuosekstrasensų frakcija. Guodžia tik ta viltis, kad apsimelavusius Seimo „burtininkus“ keičia „ekstrasensai“, kurie skelbiasi galintys išgydyti sunkiausias ligas. Greičiausiai išvaryti velnią ir piktąsias dvasias, kurios ir yra visų nelaimių priežastis. Turėkime viltį... Taip gydyti mokantys ekstrasensai galbūt išvars velnius iš Seimo, kuriame jie seniai gerai jaučiasi... Manau, kad šiandien XIX a. plačiai visuomenėje paplitusios vyskupo Motiejaus Valančiaus puoselėtos idėjos – vienintelė išėjimas, galinti padėti neleisti plisti misticizmui, ypač politikoje, kuri daug kuo lemia mūsų visuomenės gyvenimą. Motiejus Valančius buvo įžvalgus politikas. Sugebėdavo jis bendrauti net su Rusijos valdžiai, kad šios nepersekiojamas ir tuo labiau



Vilnius. Katedros aikštė. Liudos Griekpėdienės nuotrauka

nepastebimas galėtų veikti lietuviybės labui. Vyskupas vykdė tiesioginį popiežiaus paliepimą – stabdė žmonių dvasinį smukimą ir visą laiką dirbo savo krašto naudai. Svarbiausia, kad šis žmogus niekada neprarasdavo savo žmoniškosios sąžinės. Jis visada išlaikydavo savo orumą. Esu tvirtai įsitikusi, jog noras tarnauti Lietuvai padeda spręsti visuomenės problemas. Reikia tik tyros žmogaus širdies. Ekstrasensų burtų lazdelės Lietuvai niekada nepadėjo ir nepadės.

Neseniai ir vėl šyptelėjau. Deja, ironiškai. Iš tiesų, aukščiausią vietą vertybių sistemos pakopoje užima meilė, bet, pasirodo, ir ši šiandien gali būti padirbta kaip koks dirbtinis medus, kurį nuolatos pirštais grabalioja smaližiai, persisunkę godumu. Nejaugi neužtenka meilės? Kam toks godumas? Nenuostabu, Lietuva pirmauja savižudžių skaičiumi... Galbūt kai kam iš tiesų tai vienintelis būdas išsigelbėti iš šio pasaulio košmarų. Apgaudinėti save, jog įstengiame meilę

(Nukelta į 36 p.)

(Atkelta iš 35 p.)

pasigaminti. Taip pat paprastai, kaip ir rytinę arbatą. Bet tai ne išsigelbėjimas. Mylėti mes mokame. Mylime kitą savo artumu, atvirumu, geraširdiškumu, rodydami tikrą, žmogišką meilę. Taip žodžiai „tikrą“ ir „žmogišką“ čia, mūsų visuomenėje, labai reikalingi. Juk būtent tie godūs smaližiai neskiria, kas yra tikra, o kas dirbtina... Jie trina savo lipnius pirštus, kai laikraštyje pamato, kokios senos moteriškos patarimą, kaip arbatinių žolelių dėka priversti kitą tave įsimylėti. Ir vėl burtai, vėl kerai, spontanišku greičiu grąžinantys mus į viduramžių tamsą.

Motiejaus Valančiaus netenkino viduramžiškas pamaldumas. Jis norėjo išugdyti apsišvietusią visuomenę. Į kiekvieną bažnyčią buvo išsiųsti raštai, kuriuose buvo nurodyta prie kiekvienos parapijos bažnyčios įsteigti mokyklą. Jose buvo mokoma tikybos. Žmonių širdyse buvo skiepijama tikra meilė Dievui, Lietuvai, žmonijai. O dabar spragteli pirštu ir štai išgėręs kokį dilgelį, usnių ar balandų sirupą – tu jau mylimas. Man, pavyzdžiui, kur kas vertesnis ištikimo šuns vizginimas uodega nei šimtas tokių netikrų meilių. Meilių, kurias platina vartotojiška kultūra. Kokie be galo naivūs tie, kurie toliau elgiasi taip pat – įsimyli ir kitą priverčia mylėti

burtų, kerų galia. Tai lyg kaleidoskopo paveikslėliai: vos pasuki – vaizdelis vis kitoks, o iš tikrųjų prieš akis – tas pats. Ta pati apgaulė, tas pats laiko švaistymas. Tikiu, jog M. Valančius man pritartų ir pasakytų: „Taip būti toliau nebegali“. Manau, kad vienas iškiliausių Švietimo amžiaus atstovų – Volteras yra teisus sakydamas, jog „Pasaulį šį paliksim lygiai toki pat kvailą ir bjaurų, kokį radome į jį atėję“.

Ne viduramžiai, bet vis dar sninga juodais katinais... Burtų ir kerų XXI a. neišsklaido joks tornado, nes dabar tokio žmonių tikėjimo, kaip M. Valančiaus laikais, nebesutinkame. Metams bėgant, pamažu tikėjimas traukiasi iš žmonių sąmonės, virsta abstrakčiomis, tarsi išdžiūvusiomis sąvokomis, todėl mūsų dvasinis artumas tampa tolimas. Ir visa tai man primena karnavalo pabaigą, kai visos kaukės nusiimamos. Tada pamatome, kas iš tikrųjų buvo tie, už kuriuos laikėme kumščius ir kurių žodžiais, žadančiais naują, geresnį gyvenimą, tikėjome. Tada atsiskleidžia tikrovė ir ji tampa įvertinta, o visos iliuzijos sudūžta.

Taigi Motiejaus Valančiaus idėjos ir puoselėtos vertybės – dvasingumas, patriotiškumas ir didelis ryžtas – vienintelė išeitis, išskleisti tikėjimo žiedą kiekvieno mūsų širdyje...



Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų statybos. 2009 m. pavasaris. Liudos Griepėdienės nuotraukos